

Tulvariskien hallintasuunnitelmaehdotusten kuulemisen palautekooste

*Kuuleminen ehdotuksista tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosille 2022–2027 ja
ehdotuksen liitteenä esitetystä ympäristöselostuksesta 2.11.2020–14.5.2021.*

Suomen ympäristökeskus, ELY-keskukset

15.9.2021

Kuva: Lapin kevättulvat 2020, Kaaresuvanto © Tatu Moilanen, Lapin ELY-keskus

Sisällys

Kuuleminen tulvariskien hallintasuunnitelmaehdotuksista	3
Yleisesti palautteesta	5
Toimenpiteiden arviointi.....	6
Yhteensovittaminen vesienhoidon kanssa	8
Suunnitelman suhde muuhun lainsäädäntöön.....	9
Ympäristöselostus	9
Tavoitteet.....	10
Toimenpiteet.....	10
Suunnitelmien ja toimenpiteiden toimeenpano sekä seuranta	14
Suunnitelmien rakenne, tarkkuustaso ja ulkoasu.....	14
Tiedottaminen ja osallistuminen	15
Muut kannanotot.....	15

Kuuleminen tulvariskien hallintasuunnitelmaehdotuksista

Ehdotukset tulvariskien hallintasuunnitelmiksi toiselle tulvariskien hallinnan suunnittelukaudelle (2022–2027) sekä suunnitelmiin sisältyvät ympäristöselostukset olivat nähtävillä 2.11.2020–14.5.2021 välisenä aikana, jolloin kaikilla oli mahdollisuus esittää niistä mielipiteensä. Mielipiteet käsitellään tai on jo käsitelty ELY-keskuksissa ja niiden perusteella arvioidaan tai on jo arvioitu yhdessä alueellisten tulvaryhmien kanssa, onko ehdotusta tulvariskien hallintasuunnitelmaksi tarvetta tarkistaa. Kuuleminen toteutettiin samanaikaisesti vesienhoitosuunnitelmien ja osittain merenhoidon toimenpideohjelman kanssa.

Kuulutus ja kuulemisen asiakirjat olivat nähtävillä sähköisesti internetissä kuntien ja ELY-keskusten verkkosivuilla. Kuulemisen kohteena olevat vesistö- ja rannikkoalueiden kunnat sekä ELY-keskukset viestivät kuultavana olevista suunnitelmaehdotuksista aktiivisesti sidosryhmille ja kansalaisille eri viestintäkanavissa, kuten sanomalehdissä ja sosiaalisessa mediassa. Lisäksi ELY-keskukset pyysivät eri tahoilta tarvittaessa lausunnot tulvariskien hallintasuunnitelmaehdotuksesta sekä ehdotuksen liitteenä esitetystä ympäristöselostuksesta. Näitä tahoja ovat mm. alueen kunnat, pelastuslaitokset, aluehallintovirastot, maakuntien liitot, seutukunnat, ELYn E- ja L-vastuualueet (ELYn oman käytännön mukaan), pato- ja kalatalousviranomaiset sekä ELYn Y-vastuualueen SOVA-henkilöt (lausuntona tai neuvottelumenettelynä). Virallisia lausuntoja pyydettiin lausuntopalvelu.fi-palvelun kautta.

Kuulemisen aikana mielipiteitä toivottiin erityisesti siitä, saavutetaanko esitetyillä toimenpiteillä valitut tulvariskien hallinnan tavoitteet ja onko toimenpiteiden etusijajärjestystä, toteutettavuutta, ilmastokestävyyttä sekä vaikutuksia vesienhoidon tavoitteisiin arvioitu riittävästi. Varsinaisen kuulemisen ohella tavoitteena oli välittää tietoa ja parantaa tietoisuutta tulvariskien hallinnasta.

Palautteenantamista varten käytössä oli sähköinen palautelomake, joka ohjautui suoraan ELY-keskuksen kirjaamoon. Palautetta pystyi lähettämään lisäksi sähköpostilla tai kirjepostilla. ELY-keskus pystyi halutessaan luomaan otakantaa.fi-sivustolle tulvariskien hallintasuunnitelmalle sivun, jolla aiheesta pystyi keskustelemaan ja johon tulleet palautteet koottiin muiden palautteiden kanssa yhteen. Kuulemisen loppupuolella järjestettiin myös joitakin avoimia verkkotilaisuuksia, joissa oli mahdollisuus esittää mielipiteitä ja kysymyksiä koskien ehdotuksia tulvariskien hallintasuunnitelmiksi. Fyysisiä sidosryhmätilaisuuksia ei pandemian takia pystytty pitämään.

Valtakunnallisesti kuulemisen aikana saatiin yhteensä 193 palautetta eri kanavista (*Taulukko 1*). Suurin osa palautteista oli viranomaisten antamia lausuntoja (98 kpl). Osa viranomaisista antoi saman lausunnon koskien useaa hallintasuunnitelmaa. Kannanottoja ja mielipiteitä yksityishenkilöiltä, yhdistyksiltä ja muilta tahoilta tuli yhteensä 38 kpl. Muut palautteet tulivat kaupungeilta ja kunnilta, yrityksiltä tai tutkimuslaitoksilta. Tähän valtakunnalliseen palautekoosteeseen on pyritty kokoamaan kaikki merkittävimmät palautteet sekä lyhyt kuvaus siitä, miten palautteet on tarkoitus ottaa huomioon suunnitelmien viimeistelyssä ja kansallisella tasolla. Yksittäisistä toimenpiteistä saatua palautetta ei ole sisällytetty yhteenvedon.

Kunkin vesistö- tai rannikkoalueen tulvaryhmä käsittelee alueella kuultavana olleesta suunnitelmasta saadut lausunnot ja kannanotot sekä tekee niistä yhteenvedon ja laatii tarvittavat vastineet. Alueelliset yhteenvedot vastineineen sekä julkaistaan hallintasuunnitelmittain [ympäristöhallinnon verkkosivuilla](#). Lisäksi osoitteesta www.ymparisto.fi/vaiikutavesiin löytyy ajankohtaisin tieto tulvariskien hallinnan suunnittelusta.

ELY-keskukset ja tulvaryhmät viimeistelevät suunnitelmat, jotka maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy 22.12.2021 mennessä. Suunnitelmien hyväksymisestä tiedotetaan valtakunnallisesti ja alueellisesti. Suunnitelmat julkaistaan yllä mainitulla internet-sivulla.

Taulukko 1. Palaute- ja lausuntomäärät hallintasuunnitelmittain sekä palautteen määrän muutos ensimmäisestä kaudesta. Kuultavana olleet merkittävien tulvariskialueiden hallintasuunnitelmat on listattu ELY-keskuksittain. 1. kausi tarkoittaa tulvariskien hallinnan ensimmäistä suunnittelukautta (2016–2021) ja 2. kausi toista suunnittelukautta (2022–2027).

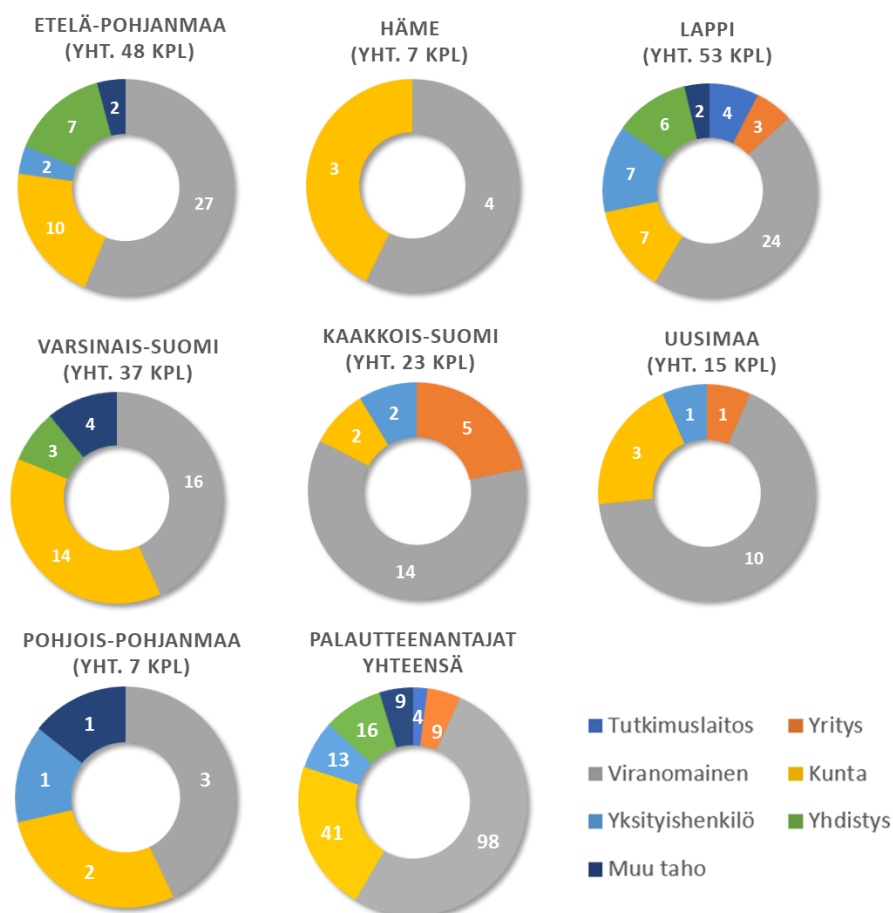
ELY-keskus	1. kausi	2. kausi	Ero %
Etelä-Pohjanmaa	81	48	-41
Kyrönjoen vesistöalue	37	13	-65
Laihianjoen vesistöalue	21	10	-52
Lapuanjoen vesistöalue	23	15	-35
Lapväärtin-Isojoen vesistöalue	-	10	<i>Uusi</i>
Häme	14	7	-50
Vantaanjoen vesistöalue	14	7	-50
Kaakkois-Suomi	31	23	-26
Hamina-Kotka rannikkoalue	10	9	-10
Kymijoen vesistöalue	21	14	-33
Lappi	100	53	-47
Ivalojoen vesistöalue	9	8	-11
Kemijoen vesistöalue	80	27	-66
Kemin rannikkoalue	-	7	<i>Uusi</i>
Tornionjoen vesistöalue	11	11	0
Pohjois-Pohjanmaa	572	10	-98
Iijoen vesistöalue	9	2	-78
Kalajoen vesistöalue	563*	3	-99
Pyhäjoen vesistöalue	-	5	<i>Uusi</i>
Uusimaa	24	15	-38
Helsingin ja Espoon rannikkoalue	18	7	-61
Loviisan rannikkoalue	6	8	33
Varsinais-Suomi	46	37	-20
Kokemäenjoen vesistöalue	28	29	4
Turun rannikkoalue	8	8	0
Uskelanjoen vesistöalue	10	<i>Poistunut</i>	
Yhteensä	868	193	-78

* Ensimmäisellä suunnittelukaudella Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus lähetti yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa kyselyn Kalajoen merkittävän tulvariskialueen asukkaille (1322 kotitalouteen), jossa kysyttiin mielipiteitä mm. tulvariskien hallintasuunnitelman toimenpiteistä. Vastauksia kyselyyn saatiin 548 henkilöltä.

Salon kaupunkia Uskelanjoen vesistöalueelta (Varsinais-Suomi) ei enää nimetty merkittäväksi tulvariskialueeksi 2. kaudelle, koska tulvariskin arvioitiin pienentyneen toteutettujen toimenpiteiden johdosta. Varsinais-Suomen alueella Turun rannikkoseudun merkittävä tulvariskialue pienentyi ensimmäiseltä kierrokselta koskemaan pelkkää Turun kaupungin aluetta (vrt. ensimmäinen kierros, Turku-Raisio-Naantali-Rauma).

Uusiksi merkittäviksi tulvariskialueiksi nimettiin vuonna 2018 Lapväärtin taajama Lapväärtin-Isojoen vesistöalueelta (Etelä-Pohjanmaa), Kemin rannikkoalue (Lappi) sekä Pyhäjoen alaosa Pyhäjoen vesistöalueelta (Pohjois-Pohjanmaa).

Kuvassa 1 esitetään palautteenantajien jakautuminen eri alueilla sekä yhteensä. Eniten palautteita ja lausuntoja antoivat viranomaiset. Muutama taho antoi lausunnon lähes kaikkiin hallintasuunnitelmiin (mm. Väylävirasto ja patoturvallisuusviranomainen (Kainuun ELY-keskus)). Toiseksi eniten palautteita antoivat kunnat ja kaupungit. Kansalaispalautteita tuli jonkin verran, eniten Lapin hallintasuunnitelmiin.

Kuva 1. Eri palautteenantajien jakautuminen ELY-keskuksittain sekä yhteensä.

Yleisesti palautteesta

Kuulemisen aikana saatu palaute tulvariskien hallintasuunnitelmaehdotuksista oli pääosin kiitettävää. Erityisesti palautteet toimenpiteiden toteuttajilta, kuten kunnilta ja kaupungeilta, antoivat varmuutta toimenpiteiden tarpeellisuudesta ja toteutettavuudesta. Palautteesta nousi hallintasuunnitelmakohtaisten kehitysehdotusten lisäksi esiin asioita, joita tulisi jatkossa edistää myös kansallisella tasolla. Näitä kehityskohteita pyritään edistämään osana tulvariskien hallinnan valtakunnallista kehitystyötä sekä eri hankkeissa ja pilottialueilla 3. tulvariskien hallintasuunnitelmia silmällä pitäen. Yhteenvedot yleisesti positiivisina koetuista asioista sekä kehityskohteista on listattu alla.

Yleistä positiivista

- Suunnitelmat ovat edellisen kauden suunnitelmia selkeämpiä ja helppolukuisempia, sillä kuvailevia osuuksia on siirretty liitteisiin.
- Tavoitteet ja toimenpiteet ovat tarpeellisia ja toteuttamiskelpoisia.
- Toimenpiteiden perustelu ja toimenpiteiden suhde tavoitteisiin on pääosin hyvää.
- Ilmastonmuutos ja vesienhoidon tavoitteet on otettu aiempaa paremmin huomioon, mikä välittyy hallintasuunnitelmien teksteissä. Lisäksi varautuminen sekä painotus ennaltaehkäisevissä toimissa korostuu.
- Tulvakartat sekä tulvaennusteet ovat selkeitä ja tärkeitä, ja tiedon ajantasaisuudesta tulee huolehtia myös jatkossa.
- Tulvariskien hallinnan sekä meren- ja vesienhoidon suunnitteluprosessien samanaikaisuus on positiivista.

Yleistä kehitettävää

- Vahinkojen ja vaikutusten arviointimenetelmiä pyritään edelleen kehittämään ja ajantasaistamaan saadun palautteen perusteella. Tulvariskien hallinnan SOVA-vaikutusarviointia sekä ympäristöselostusta toivottiin myös kehitettävän.
- Tulvariskien hallinnan vastuut pyritään esittämään selkeämmin ja viestimään niistä tehokkaammin. Kohderyhmiä ovat mm. toimenpiteiden suunnittelijat ja toteuttajat, viranomaiset ja kiinteistöjen omistajat.
- Saadun palauteen perusteella tulvariskien hallinnan toimenpiteiden kansallista tukijärjestelmää arvioidaan ja kartoitetaan siihen liittyvää tutkimustietoa, hyviä käytäntöjä ja rahoitusmahdollisuuksia.
- Tulvatietojen, kuten karttapalveluiden, saavutettavuutta ja tietojen ajantasaisuutta parannetaan entisestään mahdollisuuksien mukaan.
- Tulvaviestintä pidettiin pääosin hyvänä, mutta sitä pyritään tehostamaan entisestään. Tulvatiedon helpomman saatavuuden lisäksi pyritään varmistamaan tulvatiedon jatkuvuus tulvavaara-alueiden uusille asukkaille.
- Tulvatilannetoimintaa pyritään kehittämään edelleen ja parantamaan viranomaisten yhteistyötä.

Palautteen perusteella hallintasuunnitelmissa käytettyä termistöä ja sanamuotoja tarkennetaan ja muokataan ymmärrettävämmäksi viimeistelyn aikana. Viimeistelyn yhteydessä tarkennetaan joiltakin osin myös kuvauksia vaikutusten ja vahinkojen arviointimenetelmistä.

Toimenpiteiden arviointi

Toimenpiteiden arviointia koskevassa yleisessä palautteessa arviointimenetelmien koettiin olevan riittäviä, mutta myös paljon kehitettävää löytyi ensimmäisen suunnittelukauden kokemusten perusteella. Hyvänä pidettiin arviointimenetelmän monipuolisuutta, mutta kritiikkiä sai menetelmän kuvausten paikoittainen suppeus sekä toisaalta niiden päivittämisen tarve. Muutamassa palautteessa toivottiin kattavampaa ympäristövaikutusten arviointia (mm. SOVA-viranomaisten lausunnoissa), ks. kohta Ympäristöselostus.

Vaikutusten arviointi ja arvioitavat vaikutukset

Tulvariskien arviointimenetelmät saivat osakseen kiitosta muun muassa siitä, että ne ovat monipuolisia ja ne huomioivat aiempaa läpileikkaavammin ilmastonmuutoksen vaikutukset. Arviointimenetelmää koskevassa palautteessa kiinnitettiin huomiota mm. kokonaisvaltaisempaan tulvariskien arviointiin sekä arviointimenetelmien kehittämistarpeisiin. Eräs palautteenantaja koki paikoin epäselvyyttä vaikutusarvioinnin taustalla olevista perusteluista. Monessa palautteessa painotettiin tarvetta kokonaisvaltaisemmalle vaikutusten arvioinnille, myös tulvariskialueiden ulkopuolisilla alueilla, erityisesti luontoarvojen ja suojelun kannalta merkittävillä alueilla (mukaan lukien Natura2000-alueet). Palautteen mukaan myös tulvavahinkojen euromääräistä arviointia on tarpeen kehittää, jotta luvut vastaisivat enemmän todellisia vahinkokustannuksia. Väylävirasto totesi lausunnossaan, että erityisesti liikennevahinkojen ja myös vesiväyliin, satamatoimintaan ja laitteisiin kohdistuvien vaikutusten ja kustannusten arviointia tulee päivittää. Lisäksi yhdessä palautteessa todettiin, että tulvatilanteiden kerrannaisvaikutukset on myös huomioitava. Välillisten vaikutusten arviointia tulisi edelleen kehittää ja yhdenmukaistaa.

Vastine: Arviointimenetelmiä sekä arvioinnin pohjana olevia oletuksia pyritään kuvaamaan nykyistä selvemmin tarkistettavana oleviin hallintasuunnitelmiin (ks. myös alla oleva vastine kohdassa ”Ympäristöselostus”). Suunnitelmiin tarkennetaan soveltuvin osin myös, mikäli tulvariskeillä ei todeta olevan lain 620/2010 8§ mukaisia vaikutuksia. Vahinkojen laskentamenetelmien kehittämistä pyritään edistämään SYKEssä mm. yhteistyössä Väyläviraston ja ELY-keskusten kanssa 3. suunnittelukautta varten. Vuonna 2022 alkavassa TIIMA-hankkeessa¹ tuotetaan ajantasaistetut tulvakartat koko rannikkoalueelle, sisältäen ilmastonmuutoskenaariot, yleispiirteiset valuma-alueitasoiset vesistötulvakartat koko Suomeen sekä päivitetyt alustavat hulevesitulvakartat kattaen kaikki taajama-alueet. Tämä mahdollistaa aikaisempaa tarkemmat vahinkoarviot tulvariskien alustavissa arvioinneissa 2024.

Luontovaikutukset

Palautteissa toivottiin kaikkien suunnitelma-alueella sijaitsevien vesienhoidossa erityisalueiksi nimettyjen Natura-alueiden nimeämistä ja esittämistä kartalla. Tämä auttaisi toimenpiteiden jatkosuunnittelun reunaehtojen hahmottamisessa. Myös Natura2000-alueiden merkitystä ja säädösperstusta kuvailevan tekstin sisällön ymmärrettävyyteen toivottiin tarkennuksia. Eräissä palautteissa toivottiin, että vaikutusarviointeja tarkennettaisiin myös muiden kuin Natura-alueiden osalta (mm. muut luonnonsuojelualueet, linnuston kannalta tärkeät alueet, maisema-alueet).

Vastine: Vesienhoidon ja luonnonsuojelun huomioon ottaminen on tulvariskien hallintatoimenpiteissä tärkeää. Vesienhoidossa erityisalueiksi nimetyt Natura-alueet on otettu suunnitelmissa huomioon ja tarkentamistarve arvioidaan suunnitelmakohtaisesti. Tulvariskien hallintasuunnitelmassa toimenpiteiden etusijajärjestys määritetään tulvariskien hallinnan tehokkuuden näkökulmasta. Siksi toimenpiteiden yhteydet Natura-alueiden suojeluarvoihin eivät välttämättä ole selviä ja suoria, minkä vuoksi Natura-alueisiin ja vesienhoitoon kohdistuvat vaikutukset arvioidaan kunkin hankkeen suunnittelu- ja lupavaiheessa erikseen. Hallintasuunnitelmissa toimenpiteiden ympäristövaikutuksia on tarkasteltu erityisesti suunnitelman ympäristöselostuksessa.

¹ <https://www.syke.fi/hankkeet/tiima>

Ilmastomuutoksen huomioon ottaminen

Ilmastomuutoksen huomioiminen vaikutusten ja toimenpiteiden arvioinnissa sai osakseen pääosin hyvää palautetta. Eräissä palautteissa kiiteltiin sitä, että ilmastomuutos on otettu hallintasuunnitelmissa huomioon läpileikkaavasti. Toisaalta eräissä palautteissa todettiin, että ilmastomuutos vaikuttaa myös toimenpiteiden rahoitukseen, joten myös rahoitusjärjestelmää tulisi kehittää. Selkeyttä kaivattiin myös ilmastomuutos-tulvakarttoihin sekä niiden taustalla oleviin oletuksiin mallinnuksessa.

Vastine: Toisella suunnittelukaudella ilmastomuutoksen vaikutusten arviointi tuli olla tulvariskiasetuksen (659/2010) mukaan sekä Euroopan komission ensimmäiseltä kierrokselta antaman palautteen mukaan aiempaa kattavampaa. Toisella suunnittelukaudella uutena toimenpiteiden arviointikriteerinä käytettiin toimenpiteen ilmastokestävyyttä. Ilmastovaikutusten arviointi sisältää aina oletuksia ja epävarmuuksia, ja tieteellisiä menetelmiä vaikutusten arviointiin kehitetään jatkuvasti. Ilmastomuutokseen liittyvät epävarmuudet voivat aiheuttaa haasteita joidenkin toimenpiteiden pidemmän ajan vaikutusten arvioinnille ja rahoitukselle, minkä vuoksi toimenpiteitä seurataan vuosittain, ja ne uudelleenarvioidaan kuuden vuoden välein.

Ilmastomuutos-tulvakarttoja on laadittu rannikolta sekä joiltakin vesistöalueilta. Ilmastomuutos-tulvakarttoja julkaistaan mm. [erikoisskenaarioina](#). Tulvakarttojen laadinnan toimintamallia ja ohjeistusta tullaan päivittämään [Hydro-RDI-Network](#) -hankkeessa vuonna 2022, ja Suomen rannikkoalueen ilmastomuutos-tulvakartat tullaan päivittämään vuonna 2022 käynnistyvässä SYKEN [TIIMA](#)-hankkeessa.

Yhteensovittaminen vesienhoidon kanssa

Edelliseen suunnittelukauteen verrattuna tavoitteiden ja toimenpiteiden yhteensovittamisen vesienhoidon kanssa koettiin parantuneen. Erityisesti toimenpiteet, jotka kohdistuvat vedenpidätyskyvyn parantamiseen valuma-alueilla sekä luonnonmukaiseen valuma-aluekohtaiseen vesivarojen hallintaan saivat kannatusta. Palautteissa painotettiin toimenpiteiden tärkeyttä vesienhoidon kannalta, sekä erityisesti sitä, että toimenpiteiden tarkemmassa suunnittelussa tulisi tehdä käytännön yhteensovittamista vesienhoidon ympäristötavoitteiden kanssa, mm. säännöstelylupien ajantasaisiamisen, mutta myös muiden toimenpiteiden yhteydessä. Myös pidettiin hyvänä sitä, että tulvariskien hallinnan suunnitteluprosessi toteutetaan samanaikaisesti vesien- ja merenhoidon suunnittelun kanssa.

Vastine: Toimenpiteiden tarkemmassa suunnittelussa pyritään ottamaan huomioon yhteensovittaminen vesienhoidon kanssa mahdollisimman konkreettisella tasolla. ClimVeturi-hankkeessa (2019–2020) laadittiin ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteisrahoituksella opas vesienhoidon ja tulvariskien hallinnan yhteensovittamisesta ja ilmastomuutoksen huomioimisesta suunnittelussa. Kaikkien tulvariskien hallinnan toimenpiteiden myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia vesienhoidon tavoitteisiin on arvioitu vesimuodostumittain 5-portaisilla asteikolla ympäristöhallinnon tulvatietojärjestelmässä. Lisäksi tulvariskikartoituksien yhteydessä on tallennettu ympäristöriskikohteita, jotka voivat tulvan aikana aiheuttaa pistemäistä kuormitusta.

Käynnissä on useita niin vesienhoitoa kuin tulvariskien hallintaa tukevia hankkeita. POTUT-hankkeessa on tunnistettu paikkatietomenetelmällä mahdollisia tulvien ja ravinteiden pidätysalueita sekä potentiaalisia ennallistettavia tulvametsiä Perniönjoelta. Työtä on jatkettu myös Laihianjoella (KLIVA-

hanke) sekä Kiuruvedellä, jossa lasketaan myös pidätysalueiden hiilen sitomismahdollisuuksia. Valumavesi-hankkeessa kehitetään menetelmiä tukemaan maa- ja metsätalouden vesienhallinnan kokonaisvaltaista kestävyyttä, sisältäen mm. tulvaherkkien peltujen tunnistamisen. TIIMA-hankkeessa (2022-) tunnistetaan monitavoitteisille kosteikoille mahdollisesti soveltuvia paikkoja.

Suunnitelman suhde muuhun lainsäädäntöön

Kainuun ELY-keskus toimivaltaisena patoturvallisuusviranomaisena totesi lausunnossaan, että kaikissa tulvariskien hallintasuunnitelmissa tulisi mainita tulvariskialueilla mahdollisesti sijaitsevat patoturvallisuuslain (494/2009) 11 §:n mukaisiin luokkiin luokitellut padot. Palautteessa myös todettiin, että patojen luokitus voi muuttua ajan myötä vahingonvaara-alueen maankäytön muutoksen seurauksena. Lausunnossa myös tarkennetaan, että patoturvallisuusviranomainen avustaa pelastustoimen johtajaa pelastustoiminnassa ja osallistuu tarvittaessa pelastustoiminnan johtoryhmän työhön patoturvallisuuslain (494/2009) 26 §:n mukaisesti. Patoturvallisuusviranomainen lisäksi tulvatilanteiden kehittymistä ja osallistuu tarvittaessa viranomaisten tulvapalaveriinhin. Näitä sekä muita patoturvallisuusviranomaisen vastuista pyydettiin tarkentamaan hallintasuunnitelmiin.

Muutama palaute koski korjauksia lainsäädännön viittauksiin. Esimerkiksi Aluehallintoviraston lausunnossa esitettiin tarkennus koskien voimassa olevaa valtioneuvoston asetusta pelastustoimesta (VNA 407/2011), ja tarkennusta, että AVI:lla ei ole tulvatilannetoimintaan liittyvien harjoitusten järjestämisvastuuta. AVI:n tehtävänä on osallistua pelastuslaitosten sekä pelastustoimeen osallistuvien muiden tahojen yhteistoimintaa edistävien suuronnettomuusharjoitusten suunnitteluun ja järjestämiseen.

Vastine: Lausunnoissa esitetyt puuttuvat maininnat ja tarkennukset täydennetään tarpeellisin osin suunnitelmiin ehdotusten mukaisesti.

Ympäristöselostus

Hallintasuunnitelmien liitteenä olevat ympäristöselostukset olivat palautteen perusteella pääasiassa kiitettävästi ja asianmukaisesti laadittuja ja täyttävät SOVA-lainsäädännön sisältövaatimukset. Eräs palaute kiitteli selostuksen jäsenystä sekä sitä, että se toimii hyvin myös omana erillisenä asiakirjanaan. Hyvänä pidettiin myös sitä, että ympäristöselostuksissa kuvataan myös hallintasuunnitelman strategista seuranta. SOVA-viranomainen (EPO-ELY) toteaa, että ympäristöselostuksissa olisi hyvä mainita suunnitelmissa huomioitua maakuntaohjelmat sekä kuvata, miten SOVA-asetuksen mukaiset arvioitavat vaikutukset huomioidaan suunnitelmissa. Lausunnossa esitetään, että jatkossa olisi hyvä tarkastella vaikutusten arviointimenetelmien yhdenmukaisuutta suhteessa SOVA-laissa ja -asetuksessa esitettyihin asioihin. Samoin toimenpiteiden arviointien yhteenvedossa voisi esittää johtopäätökset toimenpiteiden merkittävimmistä myönteisistä ympäristövaikutuksista.

Jotkut suunnitelma-alueen ympäristön nykytilan piirteet ja ongelmat sekä ympäristönsuojelua koskevat tavoitteet olivat palautteen mukaan kuvattu niukasti tai yleispiirteisesti. Lausunnoissa pyydettiin myös tarkennuksia ympäristöselostukseen sen osalta, esitetäänkö hallintasuunnitelmassa sellaisia toimenpiteitä, jotka vaatisivat YVA-lain mukaisia menettelyjä. Eräessä palautteessa pyydettiin tarkennusta toimenpiteiden arviointiin liittyvistä epävarmuustekijöistä. Mahdollisia epävarmuustekijöitä ovat esimerkiksi muutokset toimintaympäristössä ja alueidenkäytössä, sekä toimenpiteiden edistyminen (mm. panostetaanko niihin riittävästi).

Vastine: Hallintasuunnitelmien osana esitettävän ympäristöselostuksen sisältöä pyritään kehittämään saadun palautteen perusteella siten, että se sisältäisi kaikki SOVA:n kannalta tarpeelliset asiat kuitenkin välttämällä tarpeetonta päällekkäisyyttä varsinaisen suunnitelmatekstin kanssa. Vaikutusten arviointi ja tehtyjen arvioiden esittäminen pyritään ottamaan ohjeistuksessa paremmin huomioon suunnitelmien tarkistamisen aikana. Kansallisesti on myös syytä tunnistaa SOVA-arviointiin ja ympäristöselostuksiin liittyviä kehitystarpeita laajemminkin. Erityisesti toimenpiteiden vaikutusarviointimenetelmien yhdenmukaisuutta tulee edistää jatkossa. Toimenpiteiden arvioinnin epävarmuustekijöitä tarkennetaan suunnitelmiin puuttuvien osin. Tulvariskien hallintasuunnitelmissa ei esitetä YVA-lain mukaisia menettelyjä vaativia toimenpiteitä. Tämä asia tuodaan selkeämmin esiin suunnitelmissa. Nyt viimeisteltävien suunnitelmien osalta palautteen huomioon ottaminen päätetään tulvaryhmissä.

Tavoitteet

Tavoitteiden asettaminen ja toimenpiteiden vastaaminen tavoitteisiin

Tavoitteiden asettelu ja toimenpiteiden suhde asetettuihin tavoitteisiin sekä muihin alueen suunnitelmiin koettiin yleisesti selkeiksi. Myös hallintasuunnitelmissa esitetyt yhteenvedot, joissa on arvioitu toimenpiteiden toteutus, vastuut ja priorisointi, saivat kiitosta osakseen. Jonkin verran epäselvyyttä tuotti erälle palautteenantajalle eri tavoitteiden tasot, joita on käytetty joissain suunnitelmissa määrittämään tavoitteiden prioriteettia (ensisijainen ja toissijainen tavoite).

Vastine: Laissa tulvariskien hallinnasta käytetään termiä tulvariskien hallinnan tavoitteet (620/2010, 11§). Lainsäädännössä ei oteta kantaa tavoitteiden tavoitetasoihin. Tulvariskien hallinnan tavoitteista ja niiden tasoista päättää tulvaryhmä (620/2010, 16 §). Lainsäädäntö ei estä käyttämästä ensisijaisia ja toissijaisia tavoitteita. Kyseisessä tulvaryhmässä päätettiin, että luovutaan kyseisestä tavoiteasetannasta epäselvyyksien välttämiseksi.

Toimenpiteet

Useassa palautteessa todetaan, että suunnitelmaan valitut tulvariskien hallinnan toimenpiteet vaikuttavat perustelluilta. Toimenpiteet koettiin pääosin erittäin tärkeinä, ja moni palaute painotti niiden kiireellisuutta. Erityisesti tulvariskiä vähentäviä toimenpiteitä pidettiin tärkeinä, sillä niillä on myös muita kuin tulvasuojeluhyötyjä, kuten vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Tarkemmin tiettyihin toimenpiteisiin liittyvää palautetta on käsitelty kultakin suunnitelma-alueelta laadituissa palautekoosteissa, jotka löytyvät hallintasuunnitelmittain [ympäristöhallinnon verkkosivuilta](#). Tähän yhteenvedoon on poimittu lähinnä keskeisimpiä valtakunnallisia toimia edellyttäviä, tai suurinta osaa suunnitelmista koskevia, palautteita.

Maankäytön suunnittelu

Eräässä palautteessa ehdotettiin aikaisemman tiedon keräämistä, esimerkiksi toteutetuista tulvasuojelutoimenpiteistä, suunnittelun ja toimenpiteiden toimeenpanon tueksi. Muun muassa maanpinnan korotus tulvariskien hallinnan toimenpiteenä edellyttää selvitystä jo toteutetuista toimenpiteistä sekä vaikutuksista ja kustannuksista. Toinen vastaaja ehdotti, että tulvariskien hallintatoimenpiteet voisi esittää kartalla, mikä lisäisi toimenpiteiden konkreettisuutta.

Tulva-alueiden merkitseminen kaavoihin on nostettu etusijajärjestyksessä erittäin tärkeäksi, mitä pidettiin palautteissa hyvänä. Useassa palautteessa kiinnitettiin lisäksi huomiota alimpiin suositeltuihin rakentamiskorkeuksiin tulvavaara-alueilla, sekä suositusten vaikutuksista kaavoitukseen. Erityisesti kiinnitettiin huomiota siihen, että samoilla kohteilla voi olla useita suositeltuja alimpia rakentamiskorkeuksia käyttötarkoituksesta riippuen. Samoin yhdessä palautteessa pyydettiin muuttamaan hallintasuunnitelmassa käytettyä sanamuotoa sellaiseksi, että jo toimenpiteestä itsestään käy ilmi, että tulvariskialueille ei tule ohjata uutta rakentamista.

Eräs palautteenantaja kehottaa selvittämään tulvariskien hallinnan toimenpiteiden sisällyttämistä osaksi luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmia, mm. sen osalta, miten toiminta ja esimerkiksi ennallistamistoimenpiteet toteutetaan tulva-aikana. Yksittäisistä toimenpiteistä määrällisesti eniten mielipiteitä herätti Kokemaenjoelle suunniteltu Säpilän ohitusuoma. Saadut palautteet eivät kuitenkaan tulvaryhmän käsittelyn jälkeen aiheuta muutoksia toimenpiteeseen tai toimenpiteen priorisointiin.

Vastine: Toteutettujen toimenpiteiden yhteisselvitystä pidetään tarpeellisena. SYKEssä ja ELYissä on kerätty kokemuksia erilaisista tulvariskien hallinnan toimenpidetyyppien vaikutuksista, toteutettavuudesta ja kustannuksista. Tätä tullaan päivittämään ennen nyt suunnitelmassa ehdotettujen toimenpiteiden tarkemman suunnittelun käynnistymistä. Työssä hyödynnetään myös EU:n Current Practice in Flood Risk Management -dokumenttia.

Ympäristöhallinnon tulvatietojärjestelmän hallintasuunnitelmaosioon tallennettuja tietoja (EU-raportointi) avataan lähivuosina internetin kautta tarkasteltavaksi. Toimenpiteitä pyritään jatkossa esittämään myös karttapohjaisesti. Useita eri käyttötarkoituksia koskevia suosituksia alimmista rakentamiskorkeuksista on jatkossa mahdollista tallentaa tulvatietojärjestelmään. Parhailtaan pilotoidaan Pohjois-Savossa alimpien rakentamiskorkeuksien esittämistä internet-karttapalvelussa. Työt liittyvät Tulvakarttapalvelun ja vesi.fi-palvelun kehittämiseen.

Hyviä käytäntöjä ja opastusta koskien tulva-alueiden merkitsemisestä kaavoihin ja alimpia suositeltuja rakentamiskorkeuksia on selvitetty kansallisesti, mutta työtä on tarpeen jatkaa. Maankäytön suunnittelua ja yksittäisten rakennusten lupaprosessien edistämistä varten on laadittu tulvakarttoja ja suosituksia alimmista tulvaturvallisista rakentamiskorkeuksista². On tärkeää huolehtia siitä, että kunnilla ja rakennushankkeita toteuttavilla tahoilla on käytettävissään ajantasaisinta tulvatietoa ja tieto otetaan myös huomioon. Suunnitelmiin selvennetään ja yhtenäistetään lausunnoissa esitettyjen kommenttien pohjalta tekstiä tavoitetasoista. Tulvariskien hallinnan alueellisen tavoitetason määrittely on kuitenkin aina tapauskohtaista ja tulvaryhmä asettaa tavoitetasot omalla alueellaan. Samoin alin rakentamiskorkeus riippuu mm. vesistön ominaispiirteistä, joten yhtenäistä tasoa ei voida antaa esimerkiksi tiettyä tulvan todennäköisyytenä tai toistuvuutena. Erityisten haavoittuvien kohteiden osalta alin rakentamiskorkeus määritellään aina tapauskohtaisesti. Jatkossa selvitetään alimpien rakentamiskorkeussuosituksien valtakunnallisen ohjeistuksen tarkentamistarvetta ja suhdetta hallintasuunnitelmien tavoitetasoihin. Helsingin ja Espoon tulvaryhmässä laaditaan selvitys tulvien huomioimisessa luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa. Selvityksen johtopäätökset voidaan ottaa soveltuvin osin huomioon muidenkin hallintasuunnitelmien seuraavassa tarkistamisessa.

² Lisätietoa tulvien huomioimisesta maankäytössä ja alimmista rakentamiskorkeussuosituksista löytyy [ympäristöhallinnon verkkosivuilta](#).

Valmiustoimet ja viranomaisten yhteistyö

Useassa palautteessa painotettiin varautumisen tärkeyttä, viranomaisyhteistyön sujuvuuden ja jatkuvuuden edistämistä, eri toimijoiden vastuiden selkeyttämistä ja niiden painottamista sekä tulvaviestinnän tehostamista. Tulvariskien ennaltaehkäisyn onnistumisen kannalta useassa palautteessa painotettiin erityisesti säännöllisen harjoitustoiminnan tärkeyttä, varautumissuunnitelmien tarkistamista sekä viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteisten toimintamallien ajantasaisuuden ja resurssien riittävyyden varmistamista. Eräässä palautteessa ehdotettiin harjoitustoimintaa liittyen tulvaviestintään sekä tulvan jälkitoimenpiteisiin, kuten vesihuollon ja ympäristön tilan palautumiseen. Lisäksi vastuunjakoja eri viranomaisten ja muiden toimijoiden sekä asukkaiden välillä toivottiin edelleen painotettavan.

Vastine: Viranomaisyhteistyötä sekä harjoitustoimintaa on edistetty viime vuosina suuresti. Monet pelastuslaitokset ja kunnat ovat päivittäneet tulvantorjuntasuunnitelmiaan mm. edellisen suunnittelukauden toimenpiteenä. Tulvaharjoituksia on järjestetty vuosittain eri puolilla Suomea. Pohjalaismaakuntien Suurtulvaharjoituksessa 2021 laadittiin kattava vastuunjakotaulukko tulvariskien hallinnan toimijoiden tehtävistä. Vesi.fi-palvelussa avataan syksyn 2021 aikana uusi tulvariskien hallinnan kokonaisuus, jossa vastuita on myös käsitelty ja jonka syventäväksi materiaaliksi em. taulukko voidaan sijoittaa.

Säännöstely

Usealla alueella yhtenä tulvariskien hallinnan toimenpiteenä on vesistöjen säännöstelylupien tarkastaminen ja päivittäminen. Toimenpiteet saivat jonkin verran palautetta eri tahoilta, sekä viranomaisilta ja kunnilta että alueiden eri intressiryhmiltä. Lupien päivittämisen yhteydessä tulisi palautteen mukaan huomioida eri vesistöjen käyttöintressit sekä vesienhoidon tavoitteet. Esimerkiksi yksi palaute koski tulvariskien hallinnan toimenpiteiden vaikutuksia kalatalouteen ja vedenlaatuun. Toisessa palautteessa huomautettiin, että suunnitelmassa arvioidaan puutteellisesti säännöstelyn vaikutuksia esimerkiksi lintujärviin. Palautteessa toivottiin toimenpiteissä pyrittävän mahdollisimman hyvään ennakkointiin vedenkorkeuden säätelyssä.

Vastine: Säännöstelyssä ennakkointi on tärkeässä roolissa tulvariskien minimoimiseksi. Vesistöistä riippuen säännöstelykäytännön muuttaminen voi olla yksi merkittävimpiä tulvariskien hallinnan toimenpiteitä. Näissä tapauksissa säännöstelyn nykytilan ja vaihtoehtojen tarkastelu on tärkeää, ja lupaehtojen muutosprosesseissa tulee ottaa vesistön eri käyttöintressit sekä yhteensovittaminen vesienhoidon tavoitteiden kanssa huomioon. Hallintasuunnitelmassa voidaan ehdottaa toimenpiteenä säännöstelylupien tarkastelua tai muutosta, mutta tarkempi luparajojen määrittely tehdään tarkemmin myöhemmässä vaiheessa. Sen vuoksi säännöstelyn vaikutuksia esim. kalatalouteen ja lintujärviin ei voida arvioida yksityiskohtaisella tasolla hallintasuunnitelmassa, vaan vasta säännöstelyn tarkemmassa arvioinnissa. Eri vesistöjen käyttäjäryhmien ja toimintasektorien intressejä pyritään sovittamaan yhteen useissa käynnissä olevissa alueellisissa vesivisioissa³. Visiotyötä tullaan myös jatkossa edistämään.

³ Esimerkiksi Kokemäenjoen vesistöalueen [Vesivisio2050](#)-työssä pyritään kokonaisvaltaiseen näkemykseen ja tavoitetaan vesivarojen käytön, vesienhoidon ja kalatalouden tulevaisuudesta vuoteen 2050 saakka.

Veden tilapäinen pidättäminen valuma-alueella

Toimenpiteitä, joiden avulla pyritään pienentämään valuntaa ja pidättämään vettä tilapäisesti valuma-alueilla pidettiin palautteissa tärkeinä. Lisäksi painotettiin, että vedenpidätyskykyä tulisi lisätä määrätietoisesti erilaisten hankkeiden sekä valuma-alueitasoisten suunnitelmien ja toimenpiteiden yhteydessä. Todettiin, että toimenpiteillä on myös laajempia ympäristöhyötyjä, ja myös pienimuotoisia toimenpiteitä pidettiin myönteisinä. Eräs palautteenantaja muistutti, että vedenpidätyskyvyn parantamisella voidaan joissain tapauksissa vähentää myös vesistökuormitusta, joten toimenpiteen alueellisessa kohdentamisessa ja toteutuksessa tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida myös vesienhoidon tavoitteet. Yhdessä palautteessa toivottiin lisäselvityksiä muun muassa siitä, missä vaikutuksia maakunnassa toteutetuilla kuivatustoimenpiteillä on ollut tulvariskiinkin, sekä laajemmin selvityksiä vedenpidätyskyvyn parantamiseen liittyvistä käytännön toimenpiteistä ja toisaalta toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

Vastine: Tulvien valuma-alueella viivyttämisen ja pidättämisen kokemusten, käytäntöjen ja tutkimustiedon kokoamista sekä suositusten laatimista pidetään tärkeänä ja niitä pyritään edistämään tulevilla suunnittelukaudella yhteistyössä SYKE:n ja ELYjen kanssa. SYKE:ssä on käynnissä useita hankkeita, joiden tarkoituksena on lisätä tietopohjaa sekä tuottaa konkreettisia tietotuotteita, kuten aineistoja, liittyen erityisesti vedenpidätyskyvyn parantamiseen valuma-alueilla sekä luonnonmukaiseen vesivarojen hallintaan (ks. kohta Yhteensovittaminen vesienhoidon kanssa).

Penkereet ja kohteiden paikallissuojaus

Patoturvallisuusviranomaisen lausunnossa muistutettiin siitä, että tieto uusista pysyvistä tulvapenkereistä tulee toimittaa patoturvallisuusviranomaiselle jo suunnitteluvaiheessa, jotta tulvapenkereiden mahdollinen luokitustarve voidaan selvittää ja patoturvallisuusviranomainen voi arvioida padon mitoituspatoturvallisuuden kannalta. Suuri osa saadusta kansalaispalautteesta koski yksittäisiä suojaustoimenpiteitä ja pengerryksiä, kuten teiden korottamisia. Palautetta tuli erityisesti Rovaniemen alueelta, jossa kevään 2020 tulvat osoittivat joitakin puutteita tulvasuojauksissa. Eräässä palautteessa pyydettiin huomioimaan myös pengerryksen vaikutukset maisemaan ja kaupunkikuvaan. Joissakin palautteissa korostui myös huoli toimenpiteiden kustannuksista ja rahoituksesta.

Vastine: Patoturvallisuusviranomaisen lausunnon mukaiset korjaukset tehdään hallintasuunnitelmiin. Tulvasuojauksen toteuttaminen vaatii merkittävää rahoituspanosta. Laajempien alueiden tulvasuojeluhankkeita rahoittaa merkittävin osin valtio sekä kunnat, mutta päävastuu tulvasuojelusta on kuitenkin kiinteistöjen omistajilla. Toimenpiteiden kustannuksia tullaan selvittämään tarkemmin suunnitelmien toteutusvaiheessa.

Omatoiminen varautuminen

Useissa palautteissa painotettiin väestön omatoimiseen varautumiseen liittyvien ohjeiden selkeän viestimisen tärkeyttä, sekä ohjeiden jakamiseen liittyvien vastuiden tarkentamista. Eräässä lausunnossa painotetaan tiedon jakamisen tärkeyttä tulvavaara-alueen kiinteistöjen omistajille ja asukkaille, jotta he tunnistavat oman vastuunsa ja osaavat omalta osaltaan varautua tulviin ja toimia oikein tulvan uhatessa ja sen aikana. Myös tiedon jakamisen jatkuvuutta tulva-alueiden uusille asukkaille tulee palautteen mukaan edistää palautteen mukaan. Samassa lausunnossa myös painotetaan, että toimenpiteiden suunnittelussa tulee huomioida erityisesti haavoittuvat ryhmät,

kuten vanhukset, jotka eivät välttämättä kykene toimimaan omatoimisesti tulvatilanteen uhatessa tai siirtymään muualle.

Vastine: Tulvariskialueilla olevien kiinteistöjen omistajien omatoimista tulviin varautumista on edistetty muun muassa laatimalla tulvaoppaita. Yhtenäistä ohjeistusta tulee päivittää säännöllisesti vesi.fi-palvelussa ja tiedon riittävän kattavasta jakelusta tulee huolehtia. Tätä työtä jatketaan alueellisesti ja valtakunnallisesti. Syksyllä 2021 julkaistaan vesi.fi-sivustolle ohjeita tulvatilanteessa toimimiseen ja tarkistuslistoja kotitalouksille, taloyhtiöille ja yrityksille sekä maataloille omatoimiseen varautumiseen liittyen. Tarkistettaviin suunnitelmiin lisätään viittaukset kyseisiin ohjeistuksiin.

Suunnitelmien ja toimenpiteiden toimeenpano sekä seuranta

Saadun palautteen mukaan toimenpiteiden seurantaa on kuvattu pääasiassa hyvin. Palautteessa kuitenkin pidetään erittäin tarpeellisena seurata toimenpiteiden edistymistä ja toteutumista tietyn ajan välein siitäkin huolimatta, että monet toimenpiteet ovat jatkuvia tai niitä tehdään virkatyönä.

Vastine: Tulvariskilainsäädäntöön 2020 tehdyn muutoksen myötä tulvaryhmien tehtävänä on edistää ja seurata kaikkien hallintasuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamista suunnitelman vahvistamisen jälkeen (620/2010, 16§). Tulvariskien hallintasuunnitelmissa esitettyjen toimenpiteiden edistymistä seurataan lisäksi vuosittain kansallisesti. Kansallisessa seurannassa huomioidaan tällä hetkellä ei-jatkuvat toimenpiteet. Suunnitelmakohtaisesti myös jatkuvia toimenpiteitä seurataan mittareiden avulla.

Suunnitelmien rakenne, tarkkuustaso ja ulkoasu

Hallintasuunnitelmia pidettiin palautteissa pääasiassa selkeinä ja helppolukuisina, sillä edellisen kauden suunnitelmiin verrattuna kuvailevia osuuksia on siirretty suunnitelmien liitteiksi. Vaikka hallintasuunnitelmat ovat luonteeltaan yleisiä strategisia dokumentteja, ne koettiin kuitenkin tarpeeksi yksityiskohtaisiksi. Joissain palautteissa pyydettiin tarkennuksia suunnitelmassa käytettävään termistöön ja sanamuotoihin ymmärrettävyyden lisäämiseksi. Pohjois-Pohjanmaan tulvariskien hallintasuunnitelmat toteutettiin ensimmäistä kertaa kokonaan digitaalisina. Tätä uutta ulkoasua pidettiin toimivana ja kartat mahdollistavat havainnollistavan ja yksityiskohtaisen toimintaympäristön tarkastelun. Kartta-aineistojen latautuminen kuitenkin koettiin hitaana.

Vastine: Tulvariskien hallintasuunnitelman tarkoituksena yleistasoisena koko alueen kattavana suunnitelmana on antaa kuva alueen nykyisestä ja tulevasta tulvariskistä sekä perustella siinä ehdotetut toimenpiteet. Edellisen suunnittelukauden kuulemisen palautteiden perusteella hallintasuunnitelmia on pyritty keventämään niin, että hallintasuunnitelmat olisivat selkeämpiä, ja niissä painotettaisiin enemmän toimenpide-ehdotuksia, toimenpiteiden vaikutusarviointien yhteenvedoja sekä toimenpiteiden etusijajärjestystä ja seurantaa. Täten enemmän taustoittavia ja kuvailevia dokumentteja, sekä yksityiskohtaiset kuvaukset toimintaympäristöstä ja vaikutusarviointimenetelmistä on siirretty suunnitelman liitteiksi. Hallintasuunnitelmissa pitää kuitenkin tulvariskilain ja -asetuksen perusteella esittää tietyt tiedot. Näiden osalta on tehty kansallista yhteensovittamista. Kuultavana olleiden suunnitelmien lopullinen ulkoasu viimeistellään ennen suunnitelmien hyväksymistä ja julkaisua. Ulkoasusta saadut kommentit otetaan mahdollisuuksien

mukaan huomioon. Digitaalisista suunnitelmista saatuja palautteita ja kokemuksia tullaan hyödyntämään jatkokehityksessä.

Tiedottaminen ja osallistuminen

Kuulemiskäytännöistä ei tullut paljonkaan palautetta. Samalle organisaatiolle samasta aiheesta eri tulvariskien hallintasuunnitelmista lähetettyjä lausuntopyyntöjä toivottiin jatkossa lähetettävän keskitetysti.

Viestintään ja tiedottamiseen liittyviä palautteita tuli runsaasti, ja monet niistä korostivat viestinnän tärkeyttä sekä viranomaisten välillä, että kansalaisten keskuudessa. Palautteissa oli jonkin verran alueellisia eroja, sillä joillain alueilla viranomaisviestintä sai paljon kiitosta, ja toisaalla sitä toivottiin tehostettavan. Eräs palaute painotti viranomaisten viestintäsuunnitelmien ja -tapojen säännöllisen ja huolellisen harjoittelun tärkeyttä, sillä tulvatilanteet voivat kehittyä hyvinkin nopeasti. Viestintäsuunnittelua olisi palautteen mukaan hyödyllistä suunnitella ja kohdistaa viranomaisten lisäksi myös tulvavaara-alueella toimivien yrityksille, kiinteistöjen omistajille sekä asukkaille. Eräs palautteenantaja toivoi myös asukkaiden parempaa osallistamista viestintäsuunnitteluun. Muutama palaute koski myös kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksia, sekä mahdollisuutta päästä osaksi tulvaryhmää ja näin osallistua paremmin päätöksentekoon.

Vastine: Saadun palautteen perusteella pyritään edistämään yhtenäisempää lausuntomenettelyä seuraavilla kuulemiskierroksilla. Asukkailla ja sidosryhmillä on ollut kommentointimahdollisuus tulvariskien hallinnan prosessin aikana kolmessa eri vaiheessa ja tulvaryhmiin voi olla yhteydessä myös suunnitteluprosessin aikana. Tulvaryhmässä edustettuina olevista tahoista on säädetty laissa tulvariskien hallinnasta. Tulvaryhmä voi kuitenkin pyytää kokouksiinsa asiantuntijajäseniä. Tehokkaan ja vaikuttavan viestinnän tarve on tunnistettu kansallisesti, ja toimenpiteenä 2. kaudella pyritään edistämään tulvatietoisuutta sekä tiedon jatkuvuutta ja parempaa saavutettavuutta. Tulvariskien hallinnan suunnitteluprosessin tiedottamista valtakunnallisesti ja alueellisesti pyritään kehittämään edelleen saadun palautteen pohjalta.

Hallintasuunnitelmista tiedotetaan alueellisesti hyväksymisen jälkeen. Samalla markkinoidaan em. vesi.fi-palvelua, mikä tarjoaa syksyn 2021 aikana valmistuvan opastuksen tulviin varautumiseen ja tulvatilanteessa toimimiseen tulvasuunnitelmapohjineen ja tarkastuslistoineen.

Muut kannanotot

Eräässä palautteessa kysyttiin, minkä vuoksi kuivuusriskejä ei huomioida tulvariskien hallintasuunnitelmissa sekä tiedusteltiin, missä lakisääteisessä asiakirjassa tulvariskilakiin kirjatut vaatimukset käsitellään.

Vastine: Kuivuusriskien hallinta on entistä keskeisempää ilmastonmuutoksen vaikutuksesta. Kuivuusriskien hallinta ei asiakokonaisuutena kuitenkaan sisälly tulvariskien hallinnan suunnitteluprosessiin. Toisin kuin tulvariskien hallinnassa, kuivuusriskien hallintasuunnitelmaa ei edellytetä lainsäädännössä. Niitä kuitenkin tehdään jatkossa vesistöalueille tarpeen mukaan, ja ne edellyttävät usein veden riittävyyteen liittyvää merkittävää riskiä yhdyskuntien, teollisuuden tai maatalouden vedensaannin niukkuuteen liittyen. Valtakunnallista kuivuusriskien hallinnan suunnittelua kehitetään lähivuosina uusissa hankkeissa, joita parhaillaan valmistellaan.

Toinen lausunto huomauttaa yleisesti, että olisi tärkeää varmistaa toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa teiden ja ratojen kuivatuksen toimiminen ja hulevesien hallittu poistaminen erityisesti silloin, kun tulvien lieventämisen keinona käytetään toimenpiteitä, jotka perustuvat valunnan hidastamiseen. Lausunnossa todetaan, että suunnitelluissa toimenpiteissä tulisi aina turvata hallittu hulevesien ja muun kosteuden poisto tien ja radan rakenteista.

Vastine: Tie- ja rataverkon rakenteisiin kohdistuva tulvariski on yleisesti syytä huomioida myös vesistö- ja merivesitulvatilanteissa. Hallintasuunnitelmiin täydennetään tarpeellisin osin tietoa kuivatuksesta ja hulevesien hallinnasta sekä tarkennuksia tulvien vaikutuksista liikenneverkon suunnitteluun. Yleisesti hulevesitulvariskien hallinta kuuluu lainsäädännön mukaan kuntien vastuulle, joille kuuluu myös hulevesien hallintaan liittyvien tarkempien toimenpiteiden suunnittelu ja toteuttamisen vastuu. Tulvariskien hallinnan toimenpiteiden tarkemmassa suunnittelussa huomioidaan kuitenkin tulvatyyppistä riippumatta kuivatuksen toimiminen sekä rakenteiden kestäminen.